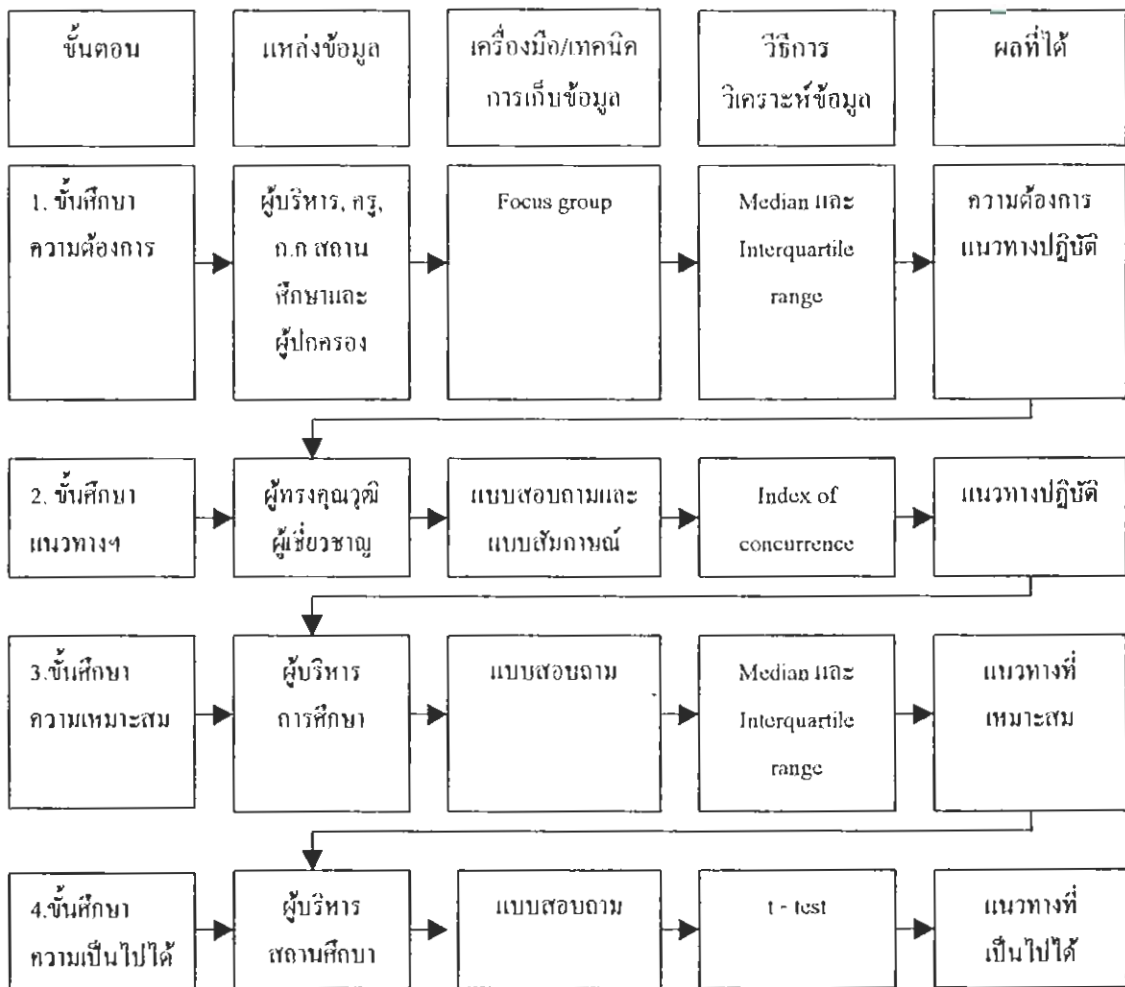

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยมีแนวทางในการดำเนินการ แบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน 1 ขั้นศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ในขั้นการศึกษาความต้องการ มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นนี้ ได้แก่

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 457 คน

1.1.2 ครูวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานต้องการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 457 คน

1.1.3 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 5,388 คน

1.1.4 ผู้ปกครองนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 138,141 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในขั้นศึกษาความต้องการแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการ
การเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)
ดังรายชื่อที่ปรากฏในภาคผนวก จากประชากรแต่ละกลุ่มรวมกัน จำนวน 16 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 คน

1.2.2 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานต้องการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำนวน 4 คน

1.2.3 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 คน

1.2.4 ผู้ปกครองนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 คน

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบุคคล 4 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้นเพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่
สนับสนุน ส่งเสริมในการพัฒนาและบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้วิจัยเลือกสุ่มแบบ
เจาะจงจากผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้

2. เทคนิคและเครื่องมือในการศึกษาความต้องการ

ใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเชิญให้มาร่วมสนทนา
แสดงความต้องการแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังรายชื่อปรากฏในภาคผนวก โดยผู้วิจัย
ได้ใช้แบบสอบถามประกอบ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ
(Rating scale) ซึ่งค่าตัวเลขในระดับ แทนระดับความต้องการที่จะได้แนวทางการพัฒนากระบวนการ
เรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาในแบบสอบถามความต้องการประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน

- 2.1 สำรวจปัญหา ความต้องการ
- 2.2 วางแผนออกแบบแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.3 ปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามแผนที่กำหนดไว้
- 2.4 นิเทศ กำกับ ติดตาม
- 2.5 ประเมินผลแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในชั้นศึกษาความต้องการ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน เพื่อศึกษาความต้องการแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในวันที่ 29 มีนาคม 2548 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามประกอบการเสวนา

3.2 ผู้วิจัยบันทึกผลการประชุมเสวนาและรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window Version 12. (Statistical Package for Social Sciences) เพื่อคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การยอมรับความต้องการแนวทางการปฏิบัติไว้ว่า ถ้ารายการความต้องการในข้อใดมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป และพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 2.00 ถือว่ารายการนั้นเป็นความต้องการในระดับที่ยอมรับได้

ขั้นตอน 2 ขั้นพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ในขั้นพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เนื่องจากการพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเฉพาะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติของประชากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้

1.1.1 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในด้านการพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.1.2 ปฏิบัติหน้าที่หรือเคยปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยมีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 15 ปี

1.1.3 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญได้รับการสุ่มแบบเจาะจงมาจำนวน 8 คน ดังรายชื่อที่ปรากฏในภาคผนวก ก

2. เทคนิคและเครื่องมือในการพัฒนาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาแล้วจัดทำเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบแนวคิดในการวิจัยให้มุ่งสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ โดยศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเดิมจากนั้นทำการสังเคราะห์และพัฒนาเป็นแนวทางที่เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.2 นำแนวทางทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มาสร้างเป็นแบบสอบถามที่มีโครงสร้างแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 5 ขั้นตอน โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่าแนวปฏิบัติแต่ละข้อของแต่ละขั้นตอน มีความชัดเจน ตรงประเด็น โดยใช้เครื่องหมาย ✓ กาในช่อง “ใช้ได้” “ควรแก้ไขปรับปรุง” หรือ “ควรตัดทิ้ง”

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท และปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ดังรายชื่อที่ปรากฏในภาคผนวก ก.

2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับจริง

2.5 นำแบบสอบถามฉบับจริงไปสอบถามคุณภาพของแนวทางปฏิบัติจากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นเกี่ยวกับความตรงกับความต้องการและความเป็นไปตามมาตรฐานวิชาการพร้อมให้ผู้เชี่ยวชาญได้เพิ่มเติมแนวปฏิบัติอื่นๆ อีกด้วย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นพัฒนาคุณภาพของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ดังปรากฏในภาคผนวก ก คนตรวจสอบคุณภาพของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 3 - 10 มิถุนายน 2548

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 นำผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมาวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of concurrence)

4.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามคุณภาพของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาจำแนกความถี่และหาค่าร้อยละ โดยกำหนดเกณฑ์ในประเด็นของความตรงตามความต้องการและการเป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการในแนวปฏิบัติแต่ละข้อ ซึ่งถ้าผู้เชี่ยวชาญเห็นตรงกันอย่างน้อยร้อยละ 75 ของทั้ง 2 ประเด็นว่าเป็นแนวทางตามที่ตรงตามความต้องการและเป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ ผู้วิจัยจะเก็บแนวปฏิบัติ ในข้อนั้นไว้เพราะถือว่าเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีคุณภาพในขั้นที่ยอมรับได้ ส่วนข้อที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดผู้วิจัยได้ตัดออก

ขั้นตอน 3 ขั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ในขั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและหัวหน้ากลุ่มการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา เหตุผลที่กำหนดกลุ่มประชากรไว้เช่นนี้เพราะผู้วิจัยเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องพิจารณาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จะตรงกับความถนัดของผู้บริหารการศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือไม่ นั่น คือต้องเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้รับการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย จากประชากรในแต่ละเขตพื้นที่ ๆ ละ 4 คน รวม 8 คน ในภาคผนวก ก

2. เทคนิค / เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ ในขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถามความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งค่าตัวเลขในระดับแสดงให้เห็นว่าระดับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้กับบริบททางด้านสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ทรัพยากรในท้องถิ่นและความพร้อมของบุคลากรโดยรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แต่ละแนวทางต้องมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 2.00 จากแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 22-26 มิถุนายน 2548

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการแนวทางปฏิบัติไปแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window Version 12. (Statistical Package for Social Sciencens) เพื่อคำนวณหาค่ามัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การยอมรับ ความต้องการแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าถ้ารายการความต้องการในข้อใดมีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปและพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 2.00 ถือว่ารายการในข้อนั้นเป็นความต้องการ ในระดับที่ยอมรับได้

ขั้นตอน 4 ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ในขั้นศึกษาความเป็นไปได้ มีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 449 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยการสุ่มของ ยามาเน่ (Yamane', 1997 : 125) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดกลุ่มประชากร

c แทน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ในที่นี้กำหนดไว้ที่ 0.05

ได้มาด้วยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ซึ่งทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวนที่ต้องการ

2. เทคนิค / เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเทศมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยค่าตัวเลขแต่ละตัว มีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในขั้นนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่ง ประมาณ ร้อยละ 81 - 100
- 4 หมายถึง แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในขั้นนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่ง ประมาณ ร้อยละ 61 - 80
- 3 หมายถึง แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในขั้นนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่ง ประมาณ ร้อยละ 41 - 60
- 2 หมายถึง แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในขั้นนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ประมาณ ร้อยละ 21 - 40
- 1 หมายถึง แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในขั้นนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ประมาณ ร้อยละ 1 - 20

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน 2548 ถึง 15 กรกฎาคม 2548 ได้ข้อมูลกลับคืนมาร้อยละ 80.95

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ (มากกว่า 25) และผู้วิจัยต้องการให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ สามารถสรุปอ้างอิงไปถึงกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ด้วย จึงได้ทำการทดสอบเพื่ออ้างอิงค่าเฉลี่ย ด้วย t - test โดยผู้วิจัยตั้งค่าสมมุติฐานที่จะทำการทดสอบเอาไว้ล่วงหน้าว่าค่าเฉลี่ย (μ) ของคะแนนที่เป็นแนวปฏิบัติ ทั้งที่เป็นรายข้อกับรายขั้นตอน จะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 3.50 (จึงจะยอมรับ) แนวปฏิบัติในรายข้อนั้น ว่าเป็นความเป็นไปได้โดยในการทดสอบ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าระดับความมีนัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธสมมุติฐานไว้ที่ระดับ 0.05 พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง